

केन्द्रीय विद्यालय: इफको, गांधीधाम: अहमदाबाद-सम्भाग:

द्वितीय-रचनात्मक मूल्यांकनम् 2018-2019

कक्षा -: सप्तमी

समयावधि: -: सार्ध-एकहोरा

विषय: -: संस्कृतम्

पूर्णांक: -: 40

छात्र/छात्रा- नाम-..... अनुक्रमांक:-..... दिनांक:.....

पर्यवेक्षकस्यहस्ताक्षरम्-.....

खण्ड:क "अपठित-अवबोधनम्" (अंका:-8)

प्र. (1) अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत-

अनुशासन- पालनेन एव मानवः जीवने साफल्यं प्राप्नोति । बाल्ये यौवने वृद्धावस्थायां च अनुशासनस्य आवश्यकता भवति । एवं हि गृहे विद्यालये सार्वजनिकसंस्थासु शासने सेनायां वा अनेन विना कार्यं न चलति । यदि छात्राः विद्यालये अनुशासनस्य पालनं न कुर्युः तदा तत्र अव्यवस्था भवेत् । अद्यत्वे विद्यालयेषु महाविद्यालयेषु च सर्वत्र अनुशासनस्य अभावः दृश्यते येन ताः संस्थाः उपद्रवाणां कलहानां च केन्द्राणि जाताः । यदि शासने अनुशासनं न भवेत् तर्हि सर्वमपि राष्ट्रं अवन्नतेः गर्तं गच्छेत् । अतः आत्मनः देशस्य समाजस्य च उन्नत्यै अनुशासनं नितराम् आवश्यकम् ।

(I) एकपदेन उत्तरत- 1x2=2

(i) मानवः जीवने केन साफल्यं प्राप्नोति ?

उत्तरम् -.....

(ii) यदि छात्राः अनुशासनस्य पालनं न कुर्युः तदा किं भवेत् ?

उत्तरम् -.....

(II) पूर्णवाक्येन उत्तरत- 2x2=4

(i) अनुशासनं कदा आवश्यकं भवति ?

उत्तरम् -.....

(ii) विद्यालयेषु कस्य अभावः दृश्यते ?

उत्तरम् -.....

(III) निर्देशानुसारम् उत्तरत- 1x2 =2

(i)'ताः' इति पदस्य विशेष्य-पदं गद्यांशात् चित्वा लिखत-

(अ) येन (ब) उपद्रवाणां (स) संस्थाः (द) दृश्यते

उत्तरम् -.....

(ii) 'कुर्युः' इति क्रियायाः कर्तृपदं किम् ?

(अ) छात्राः (ब) पालनं (स) अनुशासनस्य (द) विद्यालये

उत्तरम् -.....

खण्ड - 'ख' रचनात्मक -कार्यम् (अंका:-8)

प्रश्न: (2) अत्र अष्ट वाक्यानि लिखितानि सन्ति । एतेषु वाक्येषु यत् वाक्यं चित्र-आधारितम् अस्ति तस्य समक्षम् "आम्" यदि चित्र-आधारितं नास्ति तस्य समक्षं "न" इति लिखत -1x8=8

- (i) प्रदत्तं चित्रं वनस्य अस्ति
 (ii) अत्र एकः भल्लुकः दृश्यते ।
 (iii) वृक्षेषु अनेके वानराः सन्ति ।
 (iv) वने बहवः वृक्षाः अपि दृश्यन्ते ।
 (v) वृक्षस्य पृष्ठे द्वौ हरिणौ तिष्ठतः ।
 (vi) अत्र सिंहस्य पृष्ठे गजः अपि गच्छति ।
 (vii) चित्रे दश उष्ट्राः अपि दृश्यन्ते ।
 (viii) वृक्षे मयूराः इतस्ततः तिष्ठन्ति ।

खण्ड "ग" अनुप्रयुक्त-व्याकरणम् (अंका:-12)

प्र. (3) उचित शब्दरूपेण रिक्तस्थानानि पूरयत - 1x3=3

शब्दः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
गुरु	गुरुः	गुरु		प्रथमा
साधु	साधवे		साधुभ्यः	चतुर्थी
रघु		रघ्वोः	रघूणाम्	षष्ठी

- (12) उभयतः राजमागा स्तः । (ग्रामम्, ग्रामस्य, ग्रामात्)
- ☆ (ii) नमः । (अम्बायाः, अम्बायै, अम्बाया)
- ☆ (iii) उपरि कपोताः सन्ति । (वृक्षाय, वृक्षस्य, वृक्षात्)

☆ प्रश्न (5) अधोलिखितवाक्येषु रिक्तस्थानानि कोष्ठकेभ्यः उचितं संख्यावाचीपदं चित्वा लिखत - $1 \times 3 = 3$

- ☆ (i) कृषकाः कृषिकर्माणि कुर्वन्ति । (चत्वारः, चत्वारि, चतस्रः)
- ☆ (ii) पुस्तकानि सन्ति । (त्रयः, तिस्रः, एका)
- ☆ (iii) बालिका मधुरं गीतं गायति । (द्वौ, द्वे, एका)

☆ प्रश्न (6) अधोलिखितेषु वाक्येषु रेखांकितानि धातुरुपाणि लट्-लकारात् लङ्-लकारे परिवर्तयत - $1 \times 3 = 3$

☆ लट्-लकारे

लङ्-लकारे

- ☆ (i) बालकाः पाठं पठन्ति । (i) बालकाः पाठं
- ☆ (ii) यूयं लेखं लिखथ । (ii) यूयं लेखं
- ☆ (iii) वयं गीतं गायामः । (iii) वयं गीतं

खण्ड "घ" पठित - अवबोधनम् (अंकाः - 12)

☆ प्रश्न (7) अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत - $-1 \times 4 = 4$

☆ उत्सवे, व्यसने, दुर्भिक्षे, राष्ट्रविप्लवे, शत्रुसंकटे च यः सहायतां करोति सः बन्धुः भवति। यदि विश्वे सर्वत्र एतादृशः

☆ भावः भवेत् तदा विश्वबन्धुत्वं सम्भवति।

☆ परन्तु अधुना निखिले संसारे कलहस्य अशान्तेः च वातावरणम् अस्ति। ये न मानवाः परस्परं न विश्वसन्ति। ते परस्य

☆ कष्टं स्वकीयं कष्टं न गणयन्ति। अपि च समर्थाः देशाः असमर्थान् देशान् प्रति उपेक्षाभावं प्रदर्शयन्ति, तेषाम् उपरि स्वकीयं

☆ प्रभुत्वं च स्थापयन्ति। तस्मात् कारणात् संसारे सर्वत्र विद्वेषस्य, शत्रुतायाः, हिंसायाः च भावना दृश्यते। देशानां विकासः

☆ अपि अवरुद्धः भवति।

- ☆ (i) कः बन्धुः भवति ?

☆ उत्तरम् -

- ☆ (ii) कुत्र कलहस्य अशान्तेः च वातावरणम् अस्ति ?

☆ उत्तरम् -

- ☆ (iii) के असमर्थान् देशान् प्रति उपेक्षाभावं प्रदर्शयन्ति ?

☆ उत्तरम् -

- ☆ (iv) केषां विकासः अवरुद्धः भवति ?

☆ उत्तरम् -

☆ (i) अष्माकं देशे सप्त केन्द्रशासित-प्रदेशाः सन्ति ।

☆ (अ) कदा (ब) कति (स) कौ (द) कस्याः _____

☆ (ii) छात्राः क्रीडाक्षेत्रे कन्दुकेन क्रीडन्ति ।

☆ (अ) कस्याः (ब) केन (स) कुत्र (द) कया _____

☆ (iii) अन्ना-हजारे महोदयस्य जन्म महाराष्ट्रे अभवत् ।

☆ (अ) कासु (ब) केषु (स) कुत्र (द) कान् _____

☆ (iv) गजस्य वधेनैव मम दुःखम् अपसरेत् ।

☆ (अ) कस्य (ब) कस्याम् (स) कयोः (द) काभ्यः _____

☆ प्रश्न(9) मञ्जूषातः उचितं विलोमपदं चित्वा लिखत - $1/2 \times 4 = 2$

☆ गृहीत्वा, अवनतः, चित्वा, हर्षः

☆ (i) शोकः _____ (ii) उन्नतः - _____

☆ (iii) अपहाय _____ (iv) विकीर्ण - _____

10. अधोलिखितपदानां लिङ्गं, विभक्तिं वचनञ्च लिखत-4

पदानि	लिङ्गम्	विभक्तिः	वचनम्
बन्धुः
दशमः
घण्टायाः